

Motion till riksdagen 2005/06:Sf234

av **Sten Tolgfors (m)**

Bidragsberoende i Örebro län

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om bidragsberoendet i Örebro län.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om bidragsberoendet i Sverige.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om det utanförskap och det mänskliga resursslöseri som dagens bidragsberoende skapar.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om marginaleffekter i skatte- och bidragssystem.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att resurser till välfärdens kärnverksamheter måste prioriteras framför bidrag.

¹ Yrkandena 1–3 hänvisade till AU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Nästan en fjärdedel av Örebro läns vuxna invånare är enligt RUT heltidsberoende av bidrag. I mer exakta mått är det 22,8 procent av invånarna mellan 20 och 64 år som är försörjda av bidrag. Det är 2,7 procentenheter högre än riksgenomsnittet och den tredje högsta siffran bland landets län.

Totalt sett är motsvarande var femte vuxen i Sverige heltidsförsörjd av bidrag.

Att så många människor är hänvisade till bidrag för sin försörjning är ett enormt mänskligt resursslöseri och ett fundamentalt samhällsproblem. I förlängningen riskerar omfattande bidragsförsörjning av friska vuxna människor att erodera välfärdssystemen.

När människor inte släpps in på arbetsmarknaden byggs ett utanförskap, en besvikelse och en uppgivenhet upp som inget samhälle har råd med. Tusentals människors glädje, engagemang, drömmar och vilja att arbeta och bygga en framtid tas aldrig till vara. Arbete är en viktig väg för människor att komma till sin rätt.

I nedanstående siffror finns såklart många människor som på goda grunder söker och beviljas t.ex. sjukpenning eller förtidspension. Men att bidragsberoendet är så omfattande är likväl djupt allvarligt, för var femte vuxen saknar knappast helt arbetsförmåga. I stället kan rimligen en förklaring till att så många behöver bidrag sökas i det svaga arbetsmarknadsläget.

Omräknat till heltidsersättningar ser bidragsförsörjningen ut på följande sätt:

- 7 731 av Örebro läns invånare mellan 20 och 64 års ålder har sjukpenning
- 13 452 av länets vuxna har sjuk- och aktivitetsersättning
- 8 114 av Örebro läns invånare är öppet arbetslösa
- 4 234 finns i arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- 2 632 har ekonomiskt bistånd
- Totalt är det alltså 36 162 av 158 876 Örebro läns vuxna invånare mellan 20 och 64 som är heltidsförsörjda av bidrag.

Siffrorna fördelade på bidrag framgår av nedanstående tabell. I den framgår också hur situationen ser ut i andra län. I Stockholms län är bidragsberoendet som lägst, men också län som Jönköping och Halland ligger bra till.

Fel! Okänt namn på

Antal helårsekvivalenter i åldrarna 20–64 som försörjs med sociala ersättningar och bidrag

	Sjuk- penning ¹	Sjuk- och aktivi- tetsers. ¹	Arbets- löshet ²	Arbets- mark- nads- åtgär- der ³	Eko- nomiskt bistånd ⁴	Totalt	Folk- mängd 20–64 år	Andel
01 Stockholms län	43 236	78 077	35 402	9 478	21 394	187 587	1 156 683	16,2
03 Uppsala län	8 419	12 929	6 210	2 007	2 465	32 031	183 680	17,4
04 Södermanlands län	7 138	13 519	6 728	3 494	3 108	33 986	148 981	22,8
05 Östergötlands län	10 977	20 890	11 382	5 287	4 601	53 138	242 924	21,9
06 Jönköpings län	6 462	13 808	6 370	2 338	2 701	31 680	185 433	17,1
07 Kronobergs län	3 880	6 975	3 328	1 472	1 226	16 881	102 365	16,5
08 Kalmar län	6 276	11 161	5 799	2 687	1 708	27 631	131 879	21,0
09 Gotlands län	1 228	2 705	1 658	713	479	6 783	33 326	20,4
10 Blekinge län	4 013	7 186	4 549	2 222	896	18 866	85 985	21,9
12 Skåne län	28 432	52 928	29 335	13 974	13 569	138 238	682 845	20,2
13 Hallands län	6 168	11 494	6 646	2 675	1 735	28 719	161 267	17,8
14 Västra Götalands län	35 736	77 618	36 050	15 647	17 289	182 341	896 689	20,3
17 Värmlands län	7 162	15 316	7 265	4 867	1 991	36 601	155 514	23,5
18 Örebro län	7 731	13 452	8 114	4 234	2 632	36 162	158 876	22,8
19 Västmanlands län	6 323	14 476	6 417	3 612	2 870	33 697	150 317	22,4
20 Dalarnas län	7 615	14 584	7 571	3 722	1 833	35 324	155 995	22,6
21 Gävleborgs län	7 749	16 301	9 440	5 687	1 866	41 044	158 108	26,0
22 Västernorrlands län	7 721	12 174	7 050	4 282	1 853	33 079	138 639	23,9
23 Jämtlands län	4 861	6 455	3 482	2 622	683	18 103	72 504	25,0
24 Västerbottens län	7 541	15 414	6 068	3 344	1 847	34 216	150 519	22,7
25 Norrbottens län	8 494	15 057	8 550	6 244	1 248	39 593	146 250	27,1
Hela riket	227 163	432 520	217 413	100 609	87 993	1 065 698	5 298 779	20,1

1) Personer som får ersättning från Sverige, men som inte är bosatta här ingår i rikssiffrorna.

Av denna anledning är summan av länsiffrorna något lägre än rikssiffran.

2) Rättningar kan ske i databasen Astat, därav diskrepans från rikssiffran.

3) Vissa personer tillhör en rikstäckande arbetsförmedling och kan därför inte fördelas på län. Av denna anledning är summan av länsiffrorna något lägre än rikssiffran.

4) Siffrorna bygger på en modell skapad av SCB, där registret över ekonomiskt bistånd används.

Källa: Statistiska centralbyrån.

De betydande regionala skillnaderna speglar hur olika de regionala arbetsmarknaderna fungerar, men också hur väl kommuner och myndigheter förmår att värna bidragssystemens ursprungliga syfte. Det är väl känt att en koppling finns mellan hög arbetslöshet och höga tal av förtidspensioneringar, dvs. det som i tabellen heter sjuk- och aktivitetsersättning.

I Örebro län samvarierar hög arbetslöshet med ett betydande bidragsberoende. Ett nödvändigt led i att minska bidragsberoendet är således att öka den regionala ekonomins förmåga att skapa nya jobb. Också vårdens väntetider spelar in för sjukskrivningstalens utveckling. Ju snabbare vård och rehabilitering erhålls, desto kortare blir den förmodade sjukskrivningstiden. Ju bättre

Fel! Okänt namn på

arbetsmarknaden fungerar, desto fler människors arbetsförmåga kan tas till vara. Ju mindre marginaleffekter skatte- och bidragssystemen skapar, desto mer lönar det sig att arbeta och desto större möjligheter ges människor att påverka sin egen situation.

Det är i längden ohållbart att var fjärde vuxen försörjs via bidrag. Systemen måste värnas för sitt ursprungliga syfte för att inte långsiktigt urholka välfärdens kärnverksamheter. Det är nämligen till stor del så att vården och skolan tvingas konkurrera med bidragssystemen om resurser. Resultatet blir en lägre kvalitet i välfärdsstatens kärnverksamheter än vad som annars hade varit möjligt och att långsiktiga problem skapas när kvalitetsbrister måste repareras i efterhand. Kärnverksamheterna måste prioriteras framför bidrag.

Stockholm den 23 september 2005

Sten Tolgfors (m)